

Qarabağın azad olunmasında beynəlxalq güclərin rolu nədən ibarət ola bilər?

Azərbaycanın həm siyasi, həm iqtisadi, həm hərbi kontekstdə üstünlüyü ələ alması ermənipərəst dairələrin ciddi narahatlığına səbəb olub

Qarabağ münaqişəsi ətrafında durğunluq dövrü başa çatıb. Proses aktiv fazaya keçməkdədir. Tovuzda baş verən erməni təxribatına ordumuzun layiqli cavab verərək düşməni ağır vəziyyətə salmasından sonra ermənilərin beynəlxalq havadarları həyəcana gəldilər. ABŞ, Avropa və Rusiyadakı bəzi ermənipərəst dairələr ciddi təşviş keçirdilər. Çünki artıq Azərbaycanın səbri qalmadığını əyani surətdə gördülər.

Amerikanın münaqişədə maraqları və mövqeyi

Rusiya ətrafında qarışıqlıq və qarşıdurma yaratmaq, həmçinin Ermənistanı Rusiyanın təsirindən tam qoparmaq, əlbəttə, ABŞ-ın da maraqlarına uyğundur. Belə ki, Vaşinqtonda yaxşı bilirdilər ki, Ermənistan hakimiyyəti hər nə qədər Amerikaya bağlı olsa da, Rusiyadan da müəyyən asılılıqları var. Eləcə də Rusiyanın Ermənistanı asılılığı var. Çünki Rusiyanın NATO-ya qarşı cənubdan yeganə müdafiə bazası Ermənistan ərazisində yerləşir.

Buna görə də, Ağ Evdə bildirdilər ki, ermənilərin Azərbaycana hücum təşkil etməsi- özü də Qarabağda yox, 2 ölkə sərhədində Ermənistanın Rusiyadan tam qopmasına gətirib çıxara bilər. Belə ki, Ermənistan iddia edəcək ki, Azərbaycan ona hücum edir və kömək üçün KTMT-yə müraciət edəcək, KTMT isə əvvəllər də bəyan etdiyi kimi, bu məsələyə qarışmayacaq (çünki prezidentimizin dediyi kimi Ermənistan xaric bu təşkilatdakı bütün üzvlər bizim dostumuzdur), o cümlədən Rusiya da Azərbaycanın rəsmi tanıdığı ərazilərində anti-terror əməliyyatı aparmasına qarışmayacaq- bu halda Amerika agentləri Paşinyan xalqa müraciət edəcək ki, bəs Rusiya və KTMT bizə kömək etmədi, gəlin onun bazasını çıxaraq, Amerika ilə müttəfiq olaq.

Beləliklə, Amerika Rusiyanın cənub-qərb istiqamətində əsas müdafiə sistemindən və NATO-ya qarşı bazasından məhrum etmək istəyir. Moskvada bütün bunları yaxşı başa düşürlər və ona görə də Ermənistanın çağırışına cavab verilmədi, KTMT-nin iclası təşkil edilmədi. Moskvadan Bakıya döyüşlərin dayandırılması ilə bağlı heç bir tələb və ya xahiş edilmədi. Baxmayaraq ki, Qərb dairələrindən döyüşlərin dayandırılması tələb edildi.

Lakin Azərbaycan hakimiyyətinin son 25 ildə yeritdiyi xarici siyasətin nəticələri özünü göstərməyə başlamışdı. Belə ki, artıq

həm Amerika, həm Rusiya, həm də Avropada münaqişəyə baxış dəyişib və beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanın haqlı mövqeyini də nəzərə alırlar. Üstəlik, bütün böyük dövlətlərlə ikitərəfli münasibətlərimiz yüksək səviyyəyə çatıb və onlar bir növ bizim tərəfdaşımıza çevriliblər.

Rusiya və digər region ölkələri münaqişəyə necə yanaşır?

Ermənistanı tam ələ keçirməklə Amerika onun ərazisindən həm də öz düşmənləri olan Türkiyə və İran ərazisinə birbaşa çıxış əldə etməyə cəhd edir. Bunu başa düşən Rusiya da Ermənistan kimi strateji coğrafi mövqeyə malik Ermənistanı 4 ölkəyə çıxışı olan plasdarm kimi nəzərdən ke-

Sonuncu qarşıdurmada Ankaranın qəti və tələbkar mövqeyi Ermənistanı daha bir beynəlxalq təzyiç mərkəzi rolunu oynadı. Birgə hərbi təlimlərdə İrəvana lazımı mesajlar verildi.

Beləliklə, aydın olur ki, Ermənistan nəinki regionda, eləcə də dünyada təkənlənib və onun ətrafında həlqə getdikcə daralır. Ona görə də, müxtəlif təxribatlar törətməklə xristian dünyasının diqqətini çəkməyə çalışır və belə təəssürat yaratmağa çalışır ki, guya Azərbaycan üçün məqsəd Qarabağı azad etmək deyil, Ermənistanı işğal etmək, erməniləri qırmaqdır. Qarabağdan uzaqda- 2 ölkə sərhədində - Tovuz istiqamətində törədilən təxribatın əsas məqsədi də bu idi.

Regionda siyasi güc balansı

və nüfuz dairəsi

çirir və onu xüsusən də NATO-ya qarşı cənub müdafiə istehkamu olaraq görür.

Buna baxmayaraq, Moskvada başa düşürlər ki, Azərbaycan Rusiyanın fəvqəldövlət maraqlarının qorunmasında Ermənistanın sıfır səviyyəsində olan rolunun əvəzində daha geniş imkanlara malikdir. Həm iqtisadi, həm coğrafi, həm siyasi cəhətdən Azərbaycan Rusiyaya Ermənistanı daha sərfəli müttəfiq ola bilər.

Əlbəttə, bu məsələləri Tehran, Tbilisi və Ankarada da yaxşı başa düşürlər. Biz qonşu dövlətlərə qarşı belə oyunlarda iştirak etməyəcəyimizi ən yüksək səviyyədə bəyan etmişik və bunu əyani surətdə göstərmişik. Ona görə də, İranla münasibətlərimiz də yüksək səviyyədədir. Tehran dəfələri Qarabağı Azərbaycan ərazisi, müsəlmanların tarixi torpağı kimi qəbul etdiyini rəsmi bəyan edib və bu problemin həllində rəsmi Bakının mövqeyini dəstəkləyir.

Gürcüstanın da iqtisadi cəhətdən bizdən asılı olduğunu nəzərə alsaq, kritik situasiyada Tbilisinin seçim qarşısında qalarsa tam bizim tərəfimizi tutacağına şübhə yoxdur.

Türkiyə ilə dost və müttəfiq ölkə olduğumuzu geniş şərh etməyə düşünürük ki ehtiyac yoxdur.

Ermənistan rəhbəri Paşinyanın Amerika agentliyi olması və onu hakimiyyətə Amerikanın dövlət çevrilişi təşkil edərək gətirməsi hamıya məlumdur. O da hakimiyyət başına gələn kimi bütün dövlət orqanlarında rusiyayönümlü nazirləri, məmurları çıxarıb yerinə amerikanpərəstləri qoydu və beləliklə, bəzi sahələrdə Rusiyadan asılılıqları qalsa da, Ermənistan faktiki olaraq Amerika müstəmləkələrindən birinə çevrildi.

Bundan qabaq isə Amerika Gürcüstanda hakimiyyət dəyişikliyi edərək onu Rusiyanın təsirindən çıxaraq öz müttəfiqinə çevirmişdi.

Bunun əvəzində Rusiya da Amerikanın bir müttəfiqini- Türkiyəni onun təsirindən çıxmasına yardım etdi və özü ilə müttəfiqə çevirdi. İranla Rusiyanın da müttəfiqliyi aydın məsələdir.

Beləliklə, regionda 2 dövlət (Gürcüstan və Ermənistan) Amerika, 2 dövlət (İran və Türkiyə) isə Rusiya yönümlüdür. Müstəqil qalan və bu balansı ciddi şəkildə dəyişə biləcək yeganə dövlət Azərbaycandır. Azərbaycan bu faktıdan istifadə edərək 2 fəvqəldövlət arasında əl balanslı siyasət aparır ki, bunun nəticələri bi-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünyaya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

zə zərərli olmasın, əksinə fayda versin və son nəticədə onların da neytrallaşması ilə Qarabağı geri ala bilsək.

Bizim həddən artıq strateji, iqtisadi və ticari qovşaq mövqeyimiz hər 2 fəvqəldövlətin marağındadır. Regionda Azərbaycan kimi müttəfiqi olsa, onun əli güclənir. Azərbaycan Rusiya və İran arasında birbaşa keçid üçün yeganə ölkədir. Üstəlik, Azərbaycan bütün 5 region dövləti ilə birbaşa sərhəddi olan yeganə ölkədir. Yaxın Şərqi və Rusiyaya birbaşa qapıdır.

İqtisadi məsələlərdə də biz Ermənistanı dəfələrlə üstün mövqedəyik. Bu regiondakı bütün beynəlxalq və regional əhəmiyyətli nəqliyyat və enerji layihələri Azərbaycandan keçir. Bunlar ciddi faktorlardır- bunu global siyasi mərkəzlərdə yaxşı anlaşırlar.

Qarabağın azad edilməsində əlimizdəki kartlar

Etiraf etməliyik ki, indiki beynəlxalq konyunkturda və faktik situasiyada Qarabağın fəvqəldövlətlərin marağı təmin olunmadan geri qaytarılması çətindir. Ya ikisinin də ya da heç olmasa birinin maraqları təmin olunduğu halda buna ümid etmək olar.

Bizim əlimizdə güclü bir kart var- biz şərt qoya bilərik ki, kim Qarabağın qaytarılmasında kömək eləsə onunla həm siyasi, həm iqtisadi cəhətdən daha yaxın müttəfiq olacağıq. Amerika razı olsa Amerikaya, Rusiya razı

olsa Rusiyaya bir hərbi baza üçün yer verməklə belə Qarabağı almaq olarsa, buna gedilməlidir.

Rusiyanın Ermənistanı NATO-ya qarşı bazasına görə Yerevandan müəyyən asılılığı var, biz o bazaya yer versək, vəziyyət tamam dəyişər. İşğal olunmuş torpaqlarımızın qaytarılmasına Rusiya kömək etsə, Avrasiya iqtisadi ittifaqına və KTMT-yə də daxil olmaq olar.

Amerika da İranın və Rusiyanın arasında hərbi bazaya və müttəfiq ölkəyə malik olmağı çox arzu edirdi. Hətta Azərbaycanı NATO-da və özünün hegemonluq etdiyi bəzi beynəlxalq təşkilatlarda görməsini daha çox istərdi. Rusiya ətrafında öz müttəfiqlərini yaratmaq Amerikanın ən böyük arzusudur. Buna nail olmaq istəyirsə, ABŞ Qarabağın qaytarılmasında bizə kömək etməlidir.

Bununla yanaşı, biz 3-cü və 4-cü fəvqəldövlətlər olan Çinlə və Hindistanla çox yaxın münasibətlər və daha güclü əməkdaşlıq qurmalıyıq. Yaxın müddətdə dünyada əsas söz sahiblərinin bu ölkələr olacağını dünyanın ən nüfuzlu mütəxəssisləri etiraf edirlər.

Dövlət rəhbərlərimiz əlbəttə bunları bilir və bütün imkanlardan istifadə edir. Ona görə də neçə vaxtdır səbrlə iş aparır və uyğun vaxtı gözləyir. Mənə elə gəlir ki artıq bu vaxt gəlib çatmışdır. Yaxın vaxtda bu problemin həllində əhəmiyyətli dəyişiklik olacağına ümid edirik.

Elçin Bayramlı